

Момчило Суботић*

КОСОВО И ЕВРОПСКА УНИЈА**

Нова власт стара дилема

Сажетак

Аутор у чланку разматра питање најављене платформе за КиМ, указује на чињеницу да она неоправдано касни, те разматра могуће моделе аутономије које би српска власт могла да понуду косовским Албанцима. Аутор даље критички анализира преговоре Дачић-Тачи око тзв. техничких, а у ствари суштинских политичких питања, како што је интегрисано управљање границом између Србије и Косова. У Извештају ЕК о Србији и Косову појавио се термин о „поштовању територијалног интегритета Косова“, што говори да ЕУ условљава Србију етапним признањем Косова. О томе сведоче и изјаве америчког државног секретара Хилари Клинтон, која отворено истиче да се противи питању промене граница и поновном отварању питања независности Косова. Америчку политику подржала је и европски комесар за спољну политику Кетрин Ештон. Аутор сматра да се Србија неоправдано одрекла принципа политичке неутралности, и окренула се ЕУ која од Србије тражи непроцењив уступак за обећање да ће можда, једном ући у ЕУ. Такав услов ни једна држава на свету не би прихватила. ЕУ условљава Србију етапним признањем Косова.

* Институт за политичке студије, Београд.

** Овај рад је настао у оквиру пројекта бр. 179009, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Кључне речи: Србија, Косово и Метохија, ЕУ, Извештај ЕК „територијални интегритет Косова“, политика условљавања

Чекајући Платформу

Дуго најављивану државну стратегију, под називом Платформа о Косову и Метохији актуелна власт на челу са СНС још није донела и представила српској политичкој јавности. Прича о платформи за КиМ почела је већ након мајских избора и формирања нове владајуће коалиције. Неки опозициони политичари сматрају да никаква платформа заправо и не постоји (Драгољуб Мићуновић), те да нас власт све заједно обмањује; а други опет сматрају да платформа, након отпочињања преговора на релацији Београд- Приштина, уз прихватање свих досадашњих договора, нема више никаквог смисла (Слободан Самарџић). Платформа о КиМ је у најмању руку закаснила. Државни врх је требало да свој план о Косову и Метохији, који би био усаглашен у Народној скупштини Републике Србије, као и претходне резолуције о Косову и Метохији, изнесе пре Извештаја Европске комисије, и свакако пре отпочињања преговора између државних власти и привремених институција у Приштини. Подсетимо, српски државни врх, па и сам председник Николић, тражио је да се преговори воде на највишем политичком нивоу, и они су отпочели тако што Србију представља премијер Дачић, а привремене институције у Приштини премијер Тачи,¹ али без донете и усвојене, дуго најављиване, платформе о Космету. Ови преговори су, дакле, нелегитимни јер нису усаглашени у Скупштини, тј. није утврђена државна платформа за њихово спровођење. Представници власти истичу да је овде реч о договору око примене постигнутих споразума, те да се ради искључиво о техничким питањима. То свакако не стоји, јер су питања интегрисаног управљања границом између Србије и Косова, као и друга питања која је претходна власт (Б. Стефановић) постигла са Приштином, суштински политичка питања, која дубоко задиру у статус јужне српске покрајине. Ова „техничка“ питања заправо, нарочито успостављање

1 Тачи је оптужен за најтежа кривична дела убиства и трговину органима убијених српских цивила.

границе и царине, представљају кључне атрибуте косовске независности.

У међувремену су се у медијима појављивали модели аутономије које српска страна нуди као базу за преговоре, али то нико из владајуће коалиције није ни демантовао ни потврдио. У оптицају су биле две варијанте за јужну покрајину: модел Јужног Тирола и модел Епена у Белгији, који би важио за целу територију Косова и Метохије. Јужни Тирол је након Првог светског рата издвојен из Аустрије и припојен Италији. Париским споразумом 1946, немачкој мањини дат је широки круг права- добили су своје локалне органе власти и широку просветну у културну аутономију, а успостављен је и принцип пропорционалности у запошљавању. У Јужном Тиролу живи око 35% Немаца и око 60% Италијана и једна је од најразвијенијих регија.²

Епен је град у Белгији, провинција Валонија, на самом истоку земље, град насељен Немцима (око 70.000), у којем они чине пре свега језичку заједницу, али имају и широка политичка права. Њихов парламент има право вета на одлуке централне власти.³

У ишчекивању платформе, медији преносе и друге варијанте српске понуде. По једној српска власт комбинује модел територијално-персоналне аутономије за косовске Албанце. То би значило широку аутономију, са својим органима власти али без кључних елемената државности. Истовремено, персонална аутономија била би гарантована Србима на северу КиМ и онима који живе јужно од Ибра. Они би имали своје школе, факултете, болнице, које би биле повезане са Београдом. Практично, наша држава би била присутна у свим сегментима осим безбедности и судства. Али би Срби имали право вета на прописе, уколико сматрају да су против њихових интереса. Добили би и гарантована места у органима судства и полиције.

Сетимо се да је нешто слично садржавала и формула „више од аутономије, мање од независности“, коју је понудила Коштуничина влада, а коју су косовски Албанци подржани од стране западних ментора глатко одбили. Албанци

---

2 „Нудимо два модела“, *Новости*, 11. октобар 2012, 3.

3 „Приштини власт без државе“, *Новости*, 18. октобар 2012, 3.

су свој захтев за независним Косовом темељили на праву на самоопредељење⁴, иако ово право по Повељи УН и другим релевантним међународноправним документима не припада мањинама, а затим су истицали аргумент да након Милошевићевог напада на њих Србија нема морално ни политичко право да решава питање Косова. То је и аргумент њихових западних ментора да Србији отме Косово.

Европска унија, истиче чешки потпредседник владе и министар спољних послова Карел Шварценберг, стоји на следећем становишту: „Србија је изгубила рат. А у рату се често губе територије! То је тако увек било у историји..⁵

Нова власт - стара политика

Мајски избори у Србији 2012. и њихови резултати представљени су, и перципирани у већем делу српске јавности, као прекид са неуспешном државном и националном политиком претходне власти. Иако се у изборној кампањи више говорило о економској кризи и тешкоћама у којима се српско друштво налази, највише о корупцији и криминалу, актуелна власт је своју победу однела првенствено због наговештаја другачије косовско-метохијске политике.

Већ је досовска власт имала прилику да одмах после 5. октобра моћним западним партнерима наметне решавање питања Косова и Метохије, тј. српског државног и националног питања у склопу европских интеграција. Али проблем је у томе што је досовска власт косовско питање посматрала искључиво као демократско, а не као геополитичко питање, занемарујући историјску чињеницу да овај проблем готово век и по оптерећује српско-албанске односе, те да је свака српска власт избегавала да се са њим искрено суочи, како у предјугословенском тако и у југословенском периоду. Отуда је крајње поједностављено ово питање посматрати као резултат Милошевићеве самовоље, а заборављати на вековне политичко-територијалне аспирације косовских Албанаца.⁶

4 М. Малићи, „Нема мира на Балкану без самоопредељења Албанаца“, *Борба*, Београд, 16. март 1993, 11.

5 Исто, 2.

6 Момчило Суботић, „Отимање Косова и Метохије у процесу расрбљивања Балкана“, *Национални интерес*, 3/2009, ИПС, Београд, 2009, 49-71; Миломир

Владислав Јовановић, српски дипломата и министар спољних послова СР Југославије, сматра да претходна власт питање Косова и Метохије није поставила својим западним партнерима, после 5. октобра, и зато „јер о томе није ни размишљала, и друго, јер је била дубоко захвална због материјалне, политичке и пропагандне подршке коју је добијала из праваца Запада ради добијања избора и доласка на власт, због жеље да им се ничим не замери, и да све учини како би им показала да је дубоко захвална због тога што јој је то омогућено.“⁷

Уследили су притисци спољних актера и уступци дозовске власти. Почело је са прихватањем Еулекса од стране власти Бориса Тадића, чиме је одлучивање из светске организације пренесено на ЕУ, у којој главну реч воде државе које су признале независност Косова, попут Немачке, Француске, велике Британије. То је учињено без знања и против воље Русије, која је поред Кине једини заштитник међународног правног поретка и српских државних и националних интереса на Космету. Еулекс је требало да буде „статусно неутралан“ и да ради на испуњењу фамозних „шест тачака“, иако се отпочетка могло знати да је његова мисија замишљена да ради на оживотворењу Ахтисаријевог плана, који се заснива на независном Косову. Потребно је истаћи да Ахтисаријев план није прихваћен у Савету безбедности УН, али то не смета да се поменуте државе ЕУ на њега и даље позивају као на легитимно решење. Затим је уследила бламажа у вези са несувислим питањем Међународном суду правде у Хагу поводом шиптарског изгласавања Декларације о независном Косову,⁸ уместо да је поднета тужба против неке од земаља које су признале Косово, како би се питање Косова и Метохије с политичког изместило на правни терен. Обраћање Међународном суду за правно мишљење о нечему што је очигледно било је бесмислено и крајње штетно. Имали смо Резолуцију 1244, али и три претходне резолуције Савета без-

---

Степић, *Косово и Метохија. Постмодерни експеримент*, ИПС, Београд, 2012.

7 Владислав Јовановић, „Територијални интегритет“ покрајине је права бесмислица“, *Печат*, 26. октобар 2012, 10.

8 Види: Момчило Суботић, *Идентитет и геополитичка стварност Срба*, ИПС, Београд, 2012, 173-175.

бедности које су Косово и Метохију третирали као саставни део СРЈ, односно Србије. Обраћањем Међународном суду, који је оценио да шиптарска Декларација о независности није у супротности са међународним правом, сад нам је поред позитивне, Резолуције 1244 накачено и, по нас негативно, Мишљење Међународног суда правде о шиптарској декларацији. Низ политичких „аутоглова“ настављен је капитулантским потезом пред Немачком, Француском и Великом Британијом у вези са нашим Нацртом резолуције у Генералној скупштини УН.

Преговори које је са косовским Албанцима водила Коштуничина влада, по формули „више од аутономије, мање од независности“, Албанци су прекинули крајем 2007, јер су имали апсолутну подршку спољних актера да не поштују Резолуцију 1244. Данас САД, Немачка и ЕУ поново обнављају преговоре, не помињући Резолуцију 1244, тражећи од Србије да успостави „пријатељске и добросуседске односе са Косовом“, да „поштује територијални интегритет Косова“. Иако је ово је сигуран пут ка независном Косову, ЕУ функционери још не захтевају да Србија призна Косово, бар не у овој фази.

Све ово се догађа јер и нова власт на челу са СНС, и њени челници председник Николић и премијер Дачић, истичу исти слоган који је истицала претходна власт на челу са ДС: „И Косово и ЕУ“. Нова власт наставља илузију претходне не увиђајући да се питање одбране Космета и учлањење у ЕУ искључују. Тако ствар поставља ЕУ и нема те еквилибристике којом би српска власт ту чињеницу могла да измени. Штавише, постаје све очигледније да је Европској унији важније да Србији отме Косово, него да Србија постане члан ове организације.

Својевремено је Медлин Олбрајт приметила да српска власт делује само ако се на њу изврши притисак. То се односило на Милошевића. На следећу, досовску, као и на данашњу напредњачко-социјалистичко-регионалистичку власт није потребно вршити притисак, довољан је обичан захтев. Тако имамо „захтев Брисела-пристанак Београда-похвала Брисела-нови захтев Брисела“.⁹

9 Никола Врзић, „Граница Србије“, *Печат*, 28. септембар 2012, 15.

Најпре је Влада Ивице Дачића одустала од косовске фусноте приликом учешћа јужне српске покрајине на регионалним скуповима. Недуго затим потписала је парафирани (Б. Стефановић) Протокол о интегрисаном управљању границом између Србије и Косова (ИБМ). На овај споразум пристала је у „размени писама са ЕУ. Овај потпис је од комесара за проширење ЕУ, Штефана Филеа оцењен као „...конкретан знак политичке воље нове српске владе да се у потпуности ангажује у дијалогу са Приштином, у циљу нормализације односа између њих“. Ствар се одвијала тајновито и муњевито, као и са фуснотом. Након фусноте, стигао је ИБМ. То је напоменуо још Мирослав Лајчак: „Одлука српске владе око фусноте, која је одблокирала учешће ваших представника на регионалним скуповима, јесте добар пример у којем би правцу требало ићи. Сада је на реду интегрисано управљање границом“.¹⁰ Лајчак је још додао да ће поред имплементације договореног, за отварање преговора бити потребно да Србија начини додатне кораке, о којима ће конкретно одлучити Европски савет. И тако до признања косовске независности?!

А „Договорени закључци у вези са ИБМ“ су катастрофални по државу Србију. Сама чињеница да се између државе Србије и њене аутономне јединице Косова и Метохије успоставља царина и административна, у ствари, гранична линија, представља кршење Устава Србије. У члану 8 Устава пише: „Територија Србије је јединствена и недељива“. Прекршена је и резолуција Скупштине Србије, од 31 јула 2011, којом се осуђује покушај привремених институција у Приштини (Тачијеви специјалци РОСУ) да поставе косовске царинике на Брњак и Јариње, чиме су „непосредно угрожени суверенитет, територијални интегритет и уставни поредак Републике Србије“. Договорени закључци у 7 тачака успостављају режим какве на граници имају само суверене државе. У тачки 7 пише да ће извршну улогу имати Еулекс. Ово често истичу српски званичници, правдајући се због потписивања штетног споразума. Али Еулекс ће једном и да се повуче. Шта онда? Све у свему, интегрисано управљање границом значи у ствари постављање границе између Србије и нове НАТО државе - „Косова“.

10 Врзић, исто

Још је Мирослав Лајчак, као лични изасланик Кетрин Ештон, нацртао „мапу пута“ у преговорима Србије са косовским Албанцима: најпре састанак премијера Србије и „Косова“, што је тада звучало невероватно, затим формализовање односа Србије и Косова отварањем канцеларија у Београду, односно у Приштини, што се остварује у облику тзв. официра за везу, који ће надгледати имплементацију интегрисаног управљања границом између Србије и Косова, и трећи, укидање свих институција Републике Србије у „Републици Косово“...

Протокол о тзв. интегрисаном управљању прелазима, по својој садржини, дакле, није „технички“, тамо где је била административна линија сад је међудржавна граница и сад је потребно „само“ успоставити државне прелазе са цариницима и граничном полицијом. Сва је прилика да се поступа по ултиматуму који је Немачка упутила Србији да, пре почетка преговора за улазак у ЕУ, потпише Уговор о пријатељству и добросуседству са „Косовом“.

ЕУ, у којој предњачи Немачка, форсира разрешење кризе у јужној српској покрајини прихватањем реалности на терену. Немачких седам тачака своде се на захтев да Србија призна независност Косова. Николић, Дачић и други представници актуелне власти у последње време истичу два стратешка задатка: обавезу српске власти да имплементира све договоре постигнуте између политичких делегација Србије (Стефановић) и Приштине (Тахири) и да, како истиче Дачић (и Николић) „сва отворена питања мора да реши наша генерација и да их не остављамо нашој деци“.¹¹

На тврдњу опозиционих политичара из ДСС-а да је пристајањем да примени споразум о прелазима Влада заправо успоставила границу између Србије и Косова и н да Уставни суд треба да поништи све уредбе о споразумима постигнутим у дијалогу, Дачић одговара, да је споразум парафирао Борислав Стефановић, те да је „то тада урађено мало непромишљено и на брзину, у жељи да Србија у марту добије статус кандидата за ЕУ. Сада не можемо да кажемо: Ми смо се то само шалили, пуј пике не важи. То не ради озбиљна држава. Нажалост, ми сада морамо да решавамо неке вруће

11 Види: *Новости*, 2. новембар 2012, 3.

кромпире који су остали у наслеђе од претходне владе“. (Дачић се понаша као да он нема ништа са претходном владом, као да није био њен потпредседник). Још каже: „Хоћемо да идемо даље европским путем, да пронађемо излаз из косовског чвора који ће истовремено сачувати наш територијални интегритет. Искрено верујем да можемо да останемо на позицијама да не признајемо независност Косова, а да, с друге стране то не омета наш улазак у ЕУ“. Дакле: и ЕУ и Косово, баш као и Тадићева влада.¹²

Сличне поруке упућује Томислав Николић из Њујорка, након говора у Генералној скупштини УН: „Србија се обавезала, и испуниће све обавезе које је као држава преузела договорима постигнутим до сада, мада их оцењујем као испуњавање списка жеља албанске стране и попуштање нашег тадашњег руководства под тешким притисцима“. На отворени притисак Запада да Србија призна „реалност на терену“ Николић одговара: „Истовремено, дозволите ми да будем јасан: Србија није спремна, не може и никада, ни под којим условима, неће да призна, ни експлицитно, ни имплицитно, једнострано проглашену независност своје јужна покрајине, Косова и Метохије.“ И још: „У наставак преговора Србија ће ући потпуно спремна да помогне свим грађанима Косова и Метохије да живе боље, у демократским и безбедним условима, али неће да преговара о спровођењу независности такозване државе Косово. Томе је дошао крај, мада стално слушамо да о статусу Косова нема преговора и да се ми о томе ништа не питамо.“ Али Николић овде упада у противречност. Зато што „ни експлицитно, ни имплицитно признање Косова“, једноставно, никако не иде уз спровођење свих досадашњих договора, а то свакако представља утврђивање границе између Србије и Косова.¹³ Подсетимо да је Николић у предизборној кампањи обећао да ће уколико буде морао да бира између Косова и Метохије и ЕУ- његов избор бити Косово и Метохија. Обећао је и да ће он водити преговоре, те да ће случај Космета вратити под окриље Уједињених нација. Такође је обећао поништавање свих потписаних споразума

12 Ивица Дачић, „Ходамо по танкој линији“, интервју, *Новости*, 29. септембар 2012, 2.

13 Уп: Никола Врзић, „Граница Србије“, нав. дело, 14-17.

између Београда и Приштине. Од свега тога у стварности нема ништа!

Излаз је у Уставном суду Србије. Који треба да покрене поступак за оцену уставности уредби Владе Србије којима се спроводе бриселски договори. Истовремено Коштуница је најавио да ће „ДСС од Уставног суда тражити и да обустави спровођење свих аката и радњи који проистичу из ових споразума док траје поступак оцене уставности, да не би настале дугорочне штетне последице“ спровођења договора који су „противуставни и супротни српским националним и државним интересима“.

Наравно да нова власт не мора да прихвати сваки договор или потпис представника претходне власти, већ само оно што је у складу са Уставом Србије и њеним законима и оно што је потврдио српски парламент као највиши орган законодавне власти. Ставови највиших српских функционера по питању имплементације „постигнутих“ договора око „техничких“ питања су стога дефетистички, политички неогворни и национално неприхватљиви.

Професор Ратко Марковић, наглашава да нова власт апсолутно није ни у каквој обавези да спроводи договоре претходне. Државу обавезују међународни уговори, и то тек када су потврђени у Народној скупштини, а не политички договори претходне власти срачунати на то да Србија постепено дигне руке од Косова и Метохије.

Сматрајући да је примена „техничких“ споразума са Приштином противуставна и супротна српским националним и државним интересима, ДСС је поднео захтев Уставном суду Србије да оцени законитост и уставност уредби Владе Србије којима се примењују споразуми између Београда и Приштине, договорени у Бриселу, тј. контроле граница, коришћења катастарских књига и нострификације диплома које су издате на Косову.

Такође, сматрамо да је политички неутемељено и неогворно, а по државне и националне интересе штетно пожуривати решење статуса Космета у овом тренутку. Олако је дата изјава да то мора да учини ова генерација политичара. Разумљива је журба западних актера, ментора косовске независности, али не и српске стране. Брисел, наиме, правећи замку за Србе, од Београда не тражи да призна Косово, ба-

рем не у овој фази. Али тражи да Србија нормализује односе са „Косовом“ и да поштује његов територијални интегритет, што подразумева да Косово није у саставу Србије, те да Србија треба да се одрекне своје тапије на Косово и Метохију.¹⁴ То је крајње лицемерна политика ЕУ. Њој није важна Србија, важно јој је Косово, тј. приоритет јој да Србији отме Косово. И Запад жури да затвори ово питање (и у томе га неоправдано помаже српска власт) како би се избегли слични сепаратистички захтеви дилем Европе (Шпанија, Велика Британија, Белгија, Француска, Италија...). Тиме би постигли да и друге земље које још нису признале Косово то ураде, јер се томе не противи ни сама Србија, што би омогућило да се ослободи „пут Савету безбедности да препоручи Генералној скупштини пријем нове државе у УН, пошто би Кина и Русија изгубиле разлог који их је до сада спутавао, и треће, они би на тај начин Србију натерали да буде још понизнија, још неотпорнија у правцу кретања према ЕУ, зато што листа захтева и услова Србији тиме није и не би била исцрпљена. Наше даље уступање притисцима са Запада било би катастрофално за наше свеукупне интересе, јер та химера, Европска унија, није никаква компензација за ту врсту капитулације...“¹⁵

Све ово говори да би преговоре требало „замрзнути“ за нека боља времена, имајући у виду да моћ Запада на челу са САД рапидно слаби и да се јављају нови светски центри моћи попут Русије и Кине (али и Бразила, Индије, Јужне Африке- које са Русијом и Кином чине групацију земаља - БРИКС), које имају разумевање за борбу Срба за очување суверенитета и територијалног интегритета, и које су спремне да финансијски помогну Србији; гасовод Јужни ток представља не само економску ињекцију посусталој српској привреди, већ садржи перспективу свестраног руско-српског савезништва, а то је основа и за потискивање САД/НАТО-а, које на српском Космету представља извиђачки пункт са далекосежним циљем геостратешког опкољавања Русије. То је осујећено, и то треба да има на уму српска владајућа врхушка. Не треба, дакле, губити из вида да је дошло до промене у светској политици, да има земаља које су спремне да, у ме-

14 Види: Владислав Јовановић, „Територијални интегритет“ покрајине је права бесмислица“, нав. дело, 10-14.

15 Владислав Јовановић, исто, 13.

ри сопствених интереса, помогну Србији, те нема „никаких разлога, нити оправдања да капитулирамо и да се сведемо на један немоћни објекат којим ће други манипулисати, већ да би требало да се вратимо себи, да станемо на ноге, да вратимо сопствено национално и државно самопоуздање и да као такви будемо интересантни свима, па и Западу, за једни равноправну, мирољубиву и конструктивну сарадњу“.¹⁶

Да је и на Западу присутна свест да је Русија осујетила њихове намере и да својом енергетском геополитиком минира евроунијско-америчке противруске планове, говори и чињеница да неки западни политичари, попут Ајвора Робертса, бившег британског амбасадора у Београду, заговарају став да треба да се организује нова међународна конференција, нека врста новог Берлинског конгреса који би стабилизовао регион, тако што би се извршило прекрајање граница.

Извештај ЕК - игре око „територијалног интегритета Косова“

Платформа Скупштине Србије о Косову и Метохији требало је буде донесена пре Извештаја ЕК. То би било политички одговорно, не треба очекивати да ЕУ уместо нас решава наше проблеме. Она их решава али не у српском интересу. А у Извештају ЕК под насловом „Однос према Косову“, између осталог пише: „...Видљиво и одрживо побољшање односа је потребно да би и Србија и Косово могли да наставе својим путем ка ЕУ и да би се избегло да једно друго блокирају на овом путу. Овај процес би постепено требало да води до пуне нормализације односа између Србије и Косова“.¹⁷ Премијер Дачић добро уочава да ЕУ од Србије тражи да решава проблеме на северу Косова поштујући територијални интегритет Косова. Упркос свему Дачић истиче да нас ово „неће скренути са европског пута“, и жали да је овај потез ЕУ стигао у најгорем могућем тренутку и није користан. Ово би требало да значи да потез као такав није изненадио Дачића и Владу Србије, али јесте лоше изабран тренутак. Шта нам све ово говори? Можда тренутак и није лоше изабран. Уосталом Дачић по ко зна који пут обећава: „Све ћемо

16 Исто, 14.

17 Према: *Новости*, 10. октобар 2012, 2.

учинити да испунимо обавезе које имамо, а које је преузела претходна влада. Жао ми је што овакве ствари бацају сенку на добре односе са мисијом ЕК и многе добре ствари које смо заједно урадили. Штефан Филе, комесар ЕУ за проширење, објашњава да формулација о „очувању територијалног интегритета Косова“ не прејудицира статус већ указује да се ЕК противи подели Косова¹⁸. А не противи се подели Србије! Није јој битна целовитост међународно признате државе, него одметнутог дела њене територије.

Извештај се посебно односи на Косово и посебно на Србију, што значи да ЕК Косово прихвата као посебан државни ентитет. Другим речима Извештај одвојено третира Косово кад је реч о евроинтеграцијама, и апелује да Косово и Србија наставе ка ЕУ, не ометајући се међусобно. Од Србије се тражи, по немачком (Меркел) рецепту, да распусти институције на северу Косова, суд, безбедносне службе, и друге институције које представљају атрибуте српске државе. Тражи се, заправо, да се Србија добровољно повуче са своје територије и помогне заокруживање косовске независности.

Огласио се Војислав Коштуница који тражи да Влада Србије одбаци захтев ЕК да Србија поштује територијални интегритет Косова „који представља до сада најгрубљу поруку Брисела у настојању да створи независну државу Косово, и Србија треба јасно да одбаци такав захтев...Не може се допустити да европске интеграције представљају маску за стварање независног Косова“¹⁹.

Представник ЕК за проширење Штефан Филе неће да избаци одредницу о поштовању територијалног интегритета Косова. Његово образложење, које вређа интелигенцију политички писмених људи, гласи да то не значи да се ради о држави, већ о територији, односно да државу не одређује само територија. Ово је врхунац лицемерја, које наш политички врх засад прихвата. За њих преговори иду даље - нема поделе Косова! Умирила су их обећања Филеа да спорна формулација о поштовању „територијалног интегритета Косова“ не значи да ЕК није више статусно неутрална, јер територијални интегритет се помиње да би се нагласио став да нема поделе Косова. Тиме нисмо прејудицирали статус. Све ово Филе заснива на наводном ставу ЕУ из 2005, да нема поделе

18 Исто, 3.

19 Исто

Косова, што не пише ни у једном документу. Осим тога, не стоји да овим ЕК не напушта неутралност. Уосталом зашто се не позива онда на територијални интегритет Србије, и не заузме став да нема противправне сецесије, и на тој основи да се дође до прихватљивог решења кроз неки вид аутономије за Косово. Ево још једног прејудицирања решења од стране ЕК. „Циљ је да се постигне задовољавајућа нормализација односа, која би омогућила да нико никог не блокира на путу ка ЕУ, и ово треба да узме у обзир и положај житеља севера Косова“ - рекао је Филе.²⁰ Другим речима од Србије се очекује да „решавајући питање на северу, поштује територијални интегритет Косова. То ЕК нема мандат да чини. Јер Косово је протекторат УН. Премијер Ивица Дачић је прихватио Филеово објашњење. А ствар стоји друкчије. „Када се од вас тражи да поштујете нечији територијални интегритет, и ви на то пристанете, то заправо значи да сте признали да та територија није део ваше земље...Овим питањем Београд мора врло пажљиво да се позабави, како не би упао у нове европске замке око Косова“.²¹

На седници одбора за Европске интеграције у Скупштини Србије Слободан Самарџић је предложио Филеу да, због нормалних односа и даљих преговора, Брисел изостави фразу о територијалном интегритету из Стратегије за проширење. Филе је на то одговорио: „Нећемо изоставити ту фразу зато што чврсто верујемо да је територија један од елемената и није одлучујући фактор државности“.²²

Поводом „територијалног интегритета Косова“ оглашава се и председник Николић; он понавља мантру претходне власти да „Европска унија нема алтернативу за нашу државу, али да од Брисела очекује искреност“. Тражи од ЕК да „избаци реч „интегритет“ јер она по свим правним тумачењима повлачи и суверенитет Косова и да, уместо тога, пише „поштовање територије Косова“ (Николић не помиње пуни назив Косово и Метохија). Он сматра да је измена формулације мали корак за наставак дијалога на највишем нивоу. Од измене формулације, међутим, неће бити ништа јер се ради, не о заједничкој декларацији, него о извештају ЕК. Колико

20 „Преговори иду даље, нема поделе Косова“, *Новости*, 12. октобар 2012, 2.

21 Томас Флајнер, „Брисел прекорачио право“, исто. Томас Флајнер је бивши саветник српске владе за преговоре са Приштином.

22 „Нема брисања спорног текста“, исто

је ЕК неутралан медијатор говори и то да је Штефан Филе, после састанка са Хашимом Тачијем, изјавио да је Студија изводљивости велики корак за Косово на путу за ЕУ и да би Косово могло започети преговоре о ССП почетком следеће године“. Још један доказ да ЕУ третира Косово као засебан, од Србије одвојен ентитет. Овим је Брисел по ко зна који пут Србију ставио пред дилему-Косово или ЕУ. Притом из ЕК стиже упозорење: „Било које решење које је једнострано или је резултат употребе силе било би неприхватљиво“. Подсети-мо да је ЕУ зајмурила на оба ока кад су Шиптари једнострано и насилно прогласили независност Косова. Сада захтева да се то преговорима, мирно и демократски прихвати.

Поддршка Клинтонове и Ештонове косовској независности

Убрзо су и посланици Скупштине самопроглашене државе Косово усвојили резолуцију којом се „подржава процес решавања проблема између двеју независних и суверених држава, Косова и Србије, у интересу нормализације односа између њих, побољшања живота грађана и унапређења европске агенде за обе државе и за регион“, наглашавајући да би „дијалог и његови резултати требало да буду у складу са суверенитетом Косова, међународним субјективитетом, територијалним интегритетом и унутрашњим-јединственим уставним поретком Косова“, те да ће „споразуми процеса нормализације односа између двеју држава бити ратификовани од стране Скупштине Републике Косова“. После усвајања овакве резолуције, специјални представник ЕУ на Косову Самуел Жбогар изјавио је да је две водеће даме евроатлантске дипломатије, Кетрин Ештон и Хилари Клинтон, подржавају.

Тачијеву резолуцију о сувереном и независном Косову које преговара са „суседном“ Србијом поздравили су Хилари Клинтон и Кетрин Ештон, које су дошле у Србију, како су истицали највиши српски званичници, не да врше притисак, него да подрже Србију у њеној евроунијској политици. Та подршка односила се на првенствено на подршку Србије да „нормализује односе“ са Косовом. У Приштини је Хилари Клинтон рекла и како замишља ту нормализацију односа. „Противимо се сваком разговору о промени граница или поновном отварању питања независности Косова. О томе не може бити разговора.“ И додала: „За мене, моју породицу и за моје америчке суграђане, то је више од спољнополитичког

питања. То је лично питање.“ Катрин Ештон је додала да ће у састанцима Београда и Приштине који следе, ЕУ „тесно сарађивати“ са САД. Дакле, шта значи „нормализација односа“ Србије и Косова? Значи пре свега преговоре око модалитета успостављања ове независности.²³ .

Конструкција о заједничкој интеграцији у ЕУ

И док амерички и евроунијски званичници отворено саопштавају да Србија и Косово представљају два ентитета који треба да успоставе „добросуседске и пријатељске односе“, те да „једно друго не блокирају на одвојеном путу ка ЕУ“, с тим да Србија укине своје институције на северу Космета и помогне „Косову“ да заокружи своју државност, и да га најпосле призна, наши званичници у свом samozаваравању покушавају ту чињеницу да сакрију од јавности, па и од самих себе. Наједном их је опио један нови термин - „заједничке интеграције у ЕУ“. Тако је премијер Дачић дао следећу скандалозну изјаву: „Нећемо признати овако проглашену независност Косова, али учинићемо све да нормализујемо односе с Приштином ради заједничке интеграције у Европску унију.“ Шта ово значи? Можда да се у ЕУ интегришу заједно држава Србија и држава Косово!

Министар спољних послова Косова Енвер Хоџај, уз сагласност САД и званичника ЕУ истиче: „Питања као што су независност, суверенитет, међународни субјективитет, унутрашње уставно уређење су затворене теме једном за увек. Али, за нас је важно да у процесу нормализације односа први циљ буде гашење илегалних безбедносних структура, полиције и парамилитарних формација на северу Косова, и све до међусобног признања, што би требало да буде коначна фаза нормализације односа две независне и суверене државе.“ Хоџај истиче да је Катрин Ештон већ договорила такву агенду предстојећих разговора Тачија и Дачића, на првом месту уклањање илегалних безбедносних структура и полиције са севера, па све до учлањења Косова у међународне организације. Поменуто је и отварање канцеларија за везу у Приштини и Београду. Засад су то официри за везу.

ЕУ Србији отима Косово и Метохију а не даје ништа

23 Према: Никола Врзић, „Десант на Београд“, *Печат*, 2. новембар 2012, 8.

Слободан Самарџић, потпредседник ДСС-а, каже да смо „у претходна два месеца видели да данашња влада наставља исти посао претходне владе“ (и још: „Постоји пуно сакривених, чудних, готово илегалних радњи у вези са овим дијалогом, иако се на сва уста говори да ће бити транспарентно. Ово је збуњивање јавности“ .Војислав Коштуница је оценио да је ЕУ „потпуно непожељан, неприхватљив и пристрасан посредник у дијалогу Београда и Приштине“. „ЕУ нас бомбардује преко својих званичника, долазили они из Берлина, Лондона, Брисела...са ставом да је то питање решено и да нас на крају пута чека формално признање независности, а пре тога потпуна нормализација односа између Косова и Србије“.²⁴

Актуелна српска власт се, као и претходна, определила за крајње неизванредан и несигуран тзв. евроунијски пут и то у време када је пољуљан сам концепт ЕУ, а многе државе чланице су у тешкој економској кризи. Власт се потпуно неоправдано одрекла принципа политичке неутралности, и окренула се ЕУ која од Србије тражи непроцењив уступак за обећање да ће можда, једном ући у ЕУ. Такав услов ни једна држава на свету не би прихватила. И то неће бити крај условљавања, списак отворених питања биће проширен,биће ту много „добросуседских“и „пријатељских“ блокада на путу Србије ка ЕУ. Поготово кад у ЕУ уђе Хрватска, ту су на реду многа питања од права повратника, међусобних тужби за геноцид, питање граница, најзад признање Косова... Окренени обрну, Србија свој евроунијски „безалтернативни“ пут плаћа Косовом и Метохијом.

„Требало би – истиче Живадин Јовановић, бивши министар спољних послова СРЈ, „деловати и веровати да је могуће да низ земаља у догледној будућности повуче своја признања. Заблуде, уцене, корупције нису стране појаве у међународним односима“. Јовановић даље указује да треба вратити 230.000 Срба и других не- Албанаца, реконструирати 150 цркава и манастира. Протерани Срби са Космета представљају највећи хуманитарни проблем у Европи данас. Српска власт не чини довољно на повратку Срба на Космет. „У односу Европе, САД, Канаде и неких других развијених земаља према праву расељених Срба на слободан, безбедан и достојанствен повратак огледа се суштина њихове политике према Србији и српском народу. Србија би требало далеко

24 Према: *Новости*, 20. октобар 2012, 2.

активније да се ангажује на решавању овог проблема и то како путем билатералних контаката са односним земљама, тако и према међународним организацијама из система УН-а и ОЕБС-а... Стратегијом би требало прогласити мораторијум на даље отплате кредита за Косово и Метохију до решења питања статуса у складу са Резолуцијом СБ УН 1244... Настављањем отплата Србија би и даље индиректно финансијала противуставну, сепаратистичку власт у Приштини“.²⁵

Међународно право је наш кључни принцип. Србија позивом на међународно право штити свој територијални интегритет. Процес поделе Космета опасан је јер се тиме нарушава ово начело међународног права, па би се исто питање (поделе) поставило у Рашкој области, Војводини итд.

Војислав Коштуница истиче да власт треба да прекине погубни процес европских интеграција, јер Европа условљава Србију етапним признањем Косова. Зато Србија мора да се окрене очувању државних и националних интереса. „Потребно је *суспендовати ССП који наноси економску штету и прогласити политичку неутралност како бисмо сарађивали са свим државама. Мора се ставити тачка на европске интеграције...Или се поштује територијални интегритет Србије или територијални интегритет Косова. Једно друго искључује. Нужно је да Србија јача институције на Косову, а не да их укида како тражи Брисел. И најзад, ЕУ се толико показала као пристрасна у преговорима, да је постала непожељна и некредибилна. Зато се преговори морају вратити у окриље СБ УН...Погрешно је хрлити на те преговоре у Брисел. Држава би требало да сачека да Уставни суд Србије најпре одлучи о претходним споразумима са Приштином, што је предложио ДСС. У сваком случају преговори о статусу се не могу наметнути у оквирима које намеће ЕУ. Циљ најављених преговора је да Србија постепено одустане од Косова. Прича о статусу могућа је само са непристрасним посредником, а то је СБ УН“.²⁶*

Сматрамо да Србија и српски народ у целини своју спољнополитичку оријентацију треба да усмере према Русији и да свој „мали чамац веже за велики руски брод“, јер Србија се у садашњој констелацији света, и након духовног, моралног, економског, геополитичког слома у рату за „југо-

25 Живадин Јовановић, „Србија има јасну правну позицију“, *Печат*, интервјуисала Љиљана Богдановић, 2. новембар 2012, 24.

26 Војислав Коштуница, „Клопка Европе тест за власт“, *Новости*, 6. октобар 2012, 2-3.

словенско наслеђе“, не може одржати као политички и војно неутрална држава.

Momcilo Subotic

*KOSOVO AND EUROPEAN UNION
– New Government and Old Dilemma –*

Summary

In this paper author analyzed an issue of announced political platform for Kosovo and Metohija (KiM) underlining a fact that delay of its revealing was unjustifiable. The author analyzed possible models of autonomy that Serbian government might offer to Kosovo Albanians. The author also critically analyzed negotiations between Dacic and Taci regarding so-called technical, but in reality crucial political issues such as integrated management of a border between Serbia and Kosovo. In EC Report regarding Serbia and Kosovo there emerged a term regarding „respect of territorial integrity of Kosovo“, which implies that the EU causes Serbia for gradual (in stages) recognition of Kosovo. This is proved by statements of American State Secretary Hillary Clinton who openly underlined that she opposed the issue of a change of the borders and re-opening of the issue of recognition of Kosovo. The American politics was supported by the EU High Representative for Foreign Affairs Catherine Ashton. The author claims that Serbia unjustifiably gave up a principle of political neutrality and turned to the European Union which demands from Serbia a priceless concession for a promise that perhaps one day she might join the EU. Such condition would not be acceptable for any state in the world. The EU causes (demands from) Serbia to recognize Kosovo in stages.

Key Words: Serbia, Kosovo and Metohija, EU, Report of EC, „territorial integrity of Kosovo“, politics of conditioning

Литература

Врзић Никола, „Граница Србије“, Печат, 28. септембар 2012.

- Врзић Никола, „Десант на Београд“, *Печат*, 2. новембар, 2012.
- Дачић Ивица, „Ходемо по танкој линији“, *Новости*, 29. септембар 2012.
- Јовановић Владислав, „Територијални интегритет“ покрајине је права бесмислица“, *Печат*, 26. октобар 2012.
- Јовановић Живадин, „Србија има јасну правну позицију“, *Печат*, 2. новембар 2012.
- Коштуница Војислав, „Клопка Европе тест за власт“, *Новости*, 6. октобар 2012.
- Краснићи М., „Нема мира на Балкану без самоопредељења Албанаца“, *Борба*, 16. март, Београд, 1993.
- Краснићи Шкељзен, *Самоопредељење Албанаца у насиљу - изградња националног идентитета наспрам Срба - сукоб или дијалог*, Суботица, 1994.
- Новости*, 10. 11, 12, 18, 20. октобар 2012, 2. новембар 2012.
- Нушић Бранислав, *Косово. Опис земље и народа*, Промисла, Београд, 1986.
- Суботић Момчило, „Отимање Косова и Метохије у процесу расрбљивања Балкана“, *Национални интерес*, 3/2009, ИПС, Београд, 2009.
- Суботић Момчило, *Идентитет и геополитичка стварност Срба*, ИПС, Београд, 2012.
- Степић Миломир, *Косово и Метохија. Постмодерни геополитички експеримент*, ИПС, Београд, 2012.
- Терзић Славенко, „Косово и Метохија и нове стратегијске границе. Велика Албанија и „продор на Исток“, *Национални интерес*, 1/2006. ИПС, Београд, 2006.
- Тосић Добрица, *Косово*, *Новости*, Београд, 2004.
- Чавошки Коста, *Расрбљивање*, Нови Сад, 2011.Р

Resume

Government was supposed to announce its plan regarding Kosovo and Metohija in compliance with National Assembly of the Republic of Serbia, just like it had been the case with former Resolutions regarding Kosovo and Metohija in the past, before the Report of European Commission and certainly before the start of negotiations between the state government and provisional institutions in Pristina. Some politicians in opposition think that

there is no Platform at all (Dragoljub Micunovic) and that the government has been deceiving us all; the others think that the Platform makes no sense any more, after the start of negotiations between Belgrade and Pristina and recognition of all previous agreements (Slobodan Samardzic). There have been reports in the media that the Serbian government has been analyzing several models of autonomy for Kosovo Albanians and Serbs in the north of Kosovo, such as South Tyrol in Italy and Epen in Belgium.

Current government shares the same stance with previous one, based on a slogan: "Both Kosovo and EU", not accepting the opinion of opposition and a number of intellectuals that these two issues exclude each other. And despite the fact that it is becoming more obvious that for Europe it is more important to steal Kosovo from Serbia than Serbia becoming a state-member of the European Union. According to some politicians in opposition, the negotiations between Belgrade and Pristina regarding so-called technical issues, that have been started in the interim, are illegitimate, because there was no complied platform regarding them in the Parliament. What is particularly worrying regarding survival of KiM within Serbia is the stance of the ruling coalition committed to the path to the EuroUnion "without alternative" to have put in practice all agreements that former government (B. Stefanovic) made with the provisional institutions of Kosovo and Metohija. The word is about substantial political issues such as integrated border management (IBM) between Serbia and Kosovo, which implies that step by step Kosovo is separating from Serbia and the Serbian government is conditioned by the EU to recognize Kosovo in stages.

In the Report of the European Commission regarding Kosovo there is exactly one such provision on „respect of territorial integrity of Kosovo“ which Serbian side interpreted as unacceptable legal violence against territorial integrity of Serbia. Stefan Fule, the European Commissioner for Enlargement and European Neighbourhood Policy explained that the formulation of „preservation of territorial integrity of Kosovo“ does not pre-judge the status but shows that the EC is not opposed to division of Kosovo.“ Therefore the EU is not opposed to division of Serbia! According to it the integrity of an internationally recognized state is not important, but the integrity of a seceding part of its territory.

The Report separately relates to Kosovo and separately relates to Serbia, which implies that the EC accepts Kosovo as a

separate state entity. In other words, the Report separately treats Kosovo when it comes to the Euro-integrations and appeals that Kosovo and Serbia continue on their way to the EU, without interfering with each other. According to German (Merkel) recipe, it is required from Serbia to dissolve institutions in the north of Kosovo, the Court, security agencies and other institutions that represent attributes of Serbian state. It is in fact required that Serbia voluntarily withdraws from its own territory and helps completing independence of Kosovo.

Provisional institutions in Pristina, so-called Taci's government made its own Declaration on sovereignty and independent Kosovo and its relations with Serbia. This Declaration was supported by Hillary Clinton and Catherine Ashton. Clinton said that the USA is opposed to any talk regarding the change of the borders or re-opening of the issue of independence of Kosovo and added that for her, her family, American citizens it is more than a foreign policy issue, underlining that for her it is a personal issue. Catherine Ashton promised a closer cooperation with the USA regarding the Belgrade-Pristina meetings.

Therefore, what does it mean „normalization of relations“ between Serbia and Kosovo? It means, above all, negotiations regarding modality of establishment of this independence.

It has become more than obvious that Serbia finally must make a decision: Kosovo or the EU, because the Western powerful people made her to face this dilemma. Serbia ought to put an end to the European integrations and turn to preservation of the state and national interests relying on Russia, China, India and other states in the world that are proven advocates of respect for international law and democratic political order, but primarily relying on Russia, because Serbs and Russians are ethnically, linguistically and religiously close Slavic people.²⁷

27 Unfortunately former Serbian government imposed sanctions to Belorussia which are prolonged up to 2013 and new government did it to Syria and Iran, which in total is harmful for Russia and Serbo-Russian relations and this implies that new government in Serbia, too, has turned its back to Russia.

Овај рад је примљен 24. октобра 2012. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 20. децембра 2012. године.